

HE 336/2010 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kotoutumisen edistämisestä annettua lakia. Ehdotettu muutos koskee valtion kunnalle maksuman laskennallisen korvauksen korvausajaka. Ehdotuksen mukaan valtio maksaisi kunnalle laskennallista korvausta pääsääntöi-

sesti kolmen vuoden ajalta. Ulkomaalaislaisa tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetuista henkilöistä laskennallista korvausta maksettaisiin kuitenkin neljän vuoden ajalta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
PERUSTELUT	3
1 Nykytila	3
2 Ehdotetut muutokset	4
3 Esityksen vaikutukset	5
4 Asian valmistelu	5
5 Voimaantulo	5
LAKIEHDOTUS	6
Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamisesta	6
LIITE	7
RINNAKKAISTEKSTI	7
Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamisesta	7

PERUSTELUT

1 Nykytila

Voimassa olevan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain (493/1999, jäljempänä *kotouttamislaki*) perusteella valtio voi korvata kunnille kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kuntiin sijoittamisesta sekä ensimmäisen asunnon ja kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Jos kunta on laatinut tai sitoutuu laatimaan kotouttamislain 7 a §:ssä tarkoitetun maahanmuuttajien kotouttamisohjelman, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) korvaa kotouttamislain 4 §:n 1 momentin mukaisesti pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset kunnalle valtion talousarvion rajoissa. ELY-keskus tekee kunnan kanssa sopimuksen siitä, että kunta järjestää pakolaisten vastaanoton ja kotouttamisen. Sopimuksessa voidaan määritellä myös kunnan vastaanottamien pakolaisten määrä.

Kunnille vastaanotosta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta säädetään kotouttamislain nojalla pakolaisista ja eräistä muista maahanmuuttajista sekä turvapaikanhakijoiden vastaanoton järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (512/1999). Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi kunnalle korvataan eräitä muita kuluja kustannusperusteisesti. Kustannuksia korvataan pakolaisten ja muiden kotouttamislain 3 a §:ssä määriteltyjen henkilöiden vastaanoton järjestämisestä.

Laskennallisia korvauksia käytetään valtioneuvoston päätöksen mukaisesti lähtökohtaisesti kunnan kotouttamisohjelmassa mainittuihin kotoutumista edistäviin ja tukeviin toimenpiteisiin. Laskennallinen korvaus kattaa pakolaisten kotoutumista tukevana toimintana muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaa ja osallisuutta edistäviä palveluja.

Laskennallista korvausta maksetaan kolmelta vuodelta henkilön ensimmäisen koti-

kunnan väestötietojärjestelmään merkitsemisestä. Korvausta ei voida maksaa pidemmältä ajalta, vaikka viranomaiset jatkaisivat pakolaisen kotoutumisaikaa yli kolmen vuoden.

Laskennallisia korvauksia korotettiin 10 prosentilla vuoden 2010 alusta. Tätä edeltävä laskennallisten korvausten korotus oli vuodelta 1993. Laskennallisia korvauksia korotettiin uudestaan 10 prosentilla yli 7-vuotiaiden henkilöiden osalta vuoden 2011 alusta lukien. Yli 7-vuotiaan henkilön osalta laskennallista korvausta maksetaan 2 300 euroa vuodessa ja yhteensä kolmen vuoden ajalta 6 900 euroa. Enintään 7-vuotiaan henkilön osalta korvaus on 6 845 euroa vuodessa ja yhteensä kolmen vuoden ajalta 20 535 euroa.

Uusi laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) vahvistettiin 30 päivänä joulukuuta 2010. Kotoutumisen edistämisestä annetulla lailla kumotaan voimassa oleva kotouttamislaki. Laki kotoutumisen edistämisestä tulee voimaan pääosin vasta 1 päivänä syyskuuta 2011.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n mukaan kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta saman lain 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan neljän vuoden ajan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta lukien eli kotikunnan rekisteröinnistä tai oleskeluluvan myöntämisestä lukien. Näin ollen uudella lailla muutetaan nykytilaa ja pidennetään korvausten maksamista koskevaa aikaa kaikkien lain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osalta yhdellä vuodella.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaan saman lain 5 luvun säännöksiä kuntaan osoittamisesta ja 6 luvun 45—49 §:n säännöksiä kustannusten korvaamisesta sovelletaan henkilöön:

1) joka saa ulkomaalaislaissa tarkoitettua kansainvälistä suojelua;

2) jolle on hänen haettuaan kansainvälistä suojelua myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 51, 52 tai 89 §:n perusteella;

3) joka on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain 93 §:n perusteella; ja

4) jolle on myönnetty jatkuva oleskelulupa ulkomaalaislain 52 a §:n 2 momentin tai 54 §:n 5 momentin perusteella.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaan saman lain 5 luvun ja 6 luvun 45—49 §:n säännöksiä sovelletaan lisäksi 2 momentissa tarkoitettun henkilön perheenjäsenen tai muuhun omaiseen, jos tällä on ollut perheside 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa.

2 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan, että kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:ää muutettaisiin siten, että pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyään voimassa olevaa lakia vastaavasti eli että laskennallista korvausta maksetaan kolmen vuoden ajalta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetuista henkilöistä laskennallista korvausta maksettaisiin jatkossa kuitenkin neljän vuoden ajalta. Korvausta maksettaisiin ehdotetun 2 momentin mukaan kolmen vuoden ja kiintiöpakolaisten osalta neljän vuoden ajan 44 §:n 3 ja 4 momentissa säädetyistä ajankohdasta lukien. Korvausta ei voitaisi maksaa kolmea tai kiintiöpakolaisten osalta neljää vuotta pidemmältä ajalta, vaikka viranomaiset jatkaisivat 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kotoutumisaikaa yli kolmen tai neljän vuoden.

Hallintovaliokunta totesi 30 päivänä marraskuuta 2010 hallituksen esityksestä laiksi kotoutumisen edistämisestä (HE 185/2010 vp) antamassaan mietinnössä, että valiokunta uudistaa valtion talousarviosta antamassaan lausunnossa tekemänsä esityksen kiintiöpakolaisten kuntakorvausten maksuajan pidentämisestä kolmesta vuodesta neljään vuoteen sekä kiintiöpakolaisten kuntiin sijoittamisen edistämiseksi kunnille maksettavien laskennallisten korvausten korottamisesta 40 prosentilla 7 vuotta täyttäneiden osalta. Valio-

kunta totesi edelleen, että koska korvaukseen oikeutettujen piiriä on hallituksen esityksessä (1. lakiehdotuksen 45 §) ehdotettu laajennettavaksi koskemaan muitakin ryhmiä kuin kiintiöpakolaiset, koskee valiokunnan edellä sanottu kannanotto nyt myös niitä. Korotuksen kustannusvaikutus olisi 7,0 miljoonaa euroa, josta valiokunta esitti puolet toteutettavaksi vuoden 2011 talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä ja puolet 2012 talousarviossa. Näin ollen valiokunta ehdotti, että laskennallisen korvauksen maksuaikaa pidennettäisiin kolmesta neljään vuoteen kotoutumistoimien tehostamiseksi.

Eduskunta hyväksyi kotoutumisen edistämisestä annetun lain 8 päivänä joulukuuta 2010 ja yhtyi hallintovaliokunnan mietinnössä ehdotettuun pykälämuutokseen myös lain 45 §:n 2 momentin osalta.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä 53/2010 vp todetaan valtion talousarviossa vuodelle 2011 osoitettavan 140 000 euroa kiintiöpakolaisten laskennallisten korvausten piirissä oloajan pidentämiseen 1 päivästä syyskuuta 2011 alkaen kolmesta vuodesta neljään vuoteen. Eduskunta vahvisti vuoden 2011 talousarviossa valtion kustannukset kunnille käsittävälle momentille 26.40.30 edellä mainitun korvausajan pidennyksen sisältävän 102 056 000 euron määrärahaan. Edellä kerrotun vuoksi 45 §:n 2 momentissa tarkoitettu neljän vuoden korvausaika ehdotetaan muutettavaksi koskemaan ainoastaan kiintiöpakolaisia. Ehdotettu muutos koskisi myös kiintiöpakolaisten perheenjäseniä tai muita omaisia kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 3 momentin perusteella. Muutoksella ei ole tarkoitus kaventaa lain 45 §:n soveltamisalaa näiden henkilöiden osalta.

Suomi vastaanottaa kiintiöpakolaisina YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n pakolaisiksi katsomia henkilöitä uudelleensijoittamista varten eduskunnan hyväksymässä talousarviossa määritellyn kiintiön mukaisesti. Viime vuosina kiintiö on ollut 750 henkilöä. Suomeen pakolaiskiintiössä valittujen tosiasialliset määrät ovat jääneet hieman alle vahvistetun vuosittaisen kiintiön. Suomeen on otettu pakolaiskiintiössä 727 henkilöä vuonna 2009, 737 henkilöä vuonna 2008, 723 henkilöä vuonna 2007, 676 henkilöä vuonna 2006 ja 690 henkilöä vuonna 2005. Suomi pyrkii

vastaanottamaan pakolaiskiintiössä kokonaisia perheitä tai perhekokonaisuuksia, minkä johdosta kiintiöpakolaisten perheenjäsenten perhesiteen perusteella tekemien oleskelulupahakemusten määrä ei ole ollut merkittävä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n otsikkoa ja sen *1 momenttia* täsmennettäisiin, jotta säännös ei rajaisi laskennallisia korvauksia ainoastaan kuntaan osoitettuihin henkilöihin. Ehdotuksen mukaan kunnalle voitaisiin maksaa korvausta paitsi kuntaan osoitettuihin henkilöistä myös kuntaan itsenäisesti tai omaehtoisesti muuttaneista oleskeluluvan saaneista henkilöistä. Säännös vastaisi tältä osin vallitsevaa käytäntöä. Samalla 1 momentin ruotsinkielistä lauserakennetta ehdotetaan tarkistettavan.

Pääsääntöisesti ELY-keskuksen neuvotteluma kuntapaikka on edellytys lain 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettulle henkilölle asunon saamiseksi ja kotoutumisen alkuun pääsemiseksi. Kuntapaikkojen puuttuessa yhä useampi kansainvälisen suojelun hakijana tullut pyrkii oleskeluluvan saatuaan järjestämään muuttonsa pois vastaanottokeskuksesta joko vastaanottokeskuksen avustamana (omaehtoinen muutto) tai esimerkiksi muuttamalla tilapäisesti sukulaisten tai tuttavien luokse (itsenäinen muutto).

3 Esityksen vaikutukset

Esityksen tarkoituksena on pidentää laskennallisten korvausten korvausaikaa 1 syyskuuta 2011 lukien vuodella vain pakolaiskiintiössä otettujen henkilöiden osalta, koska eduskunta ei myöntänyt lisärahoitusta laskennallisten korvausten korvausajan pidentämiseksi kaikkien kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osalta.

Valtion vuoden 2010 talousarviossa sisäasiainministeriön pääluokkaan on varattu kunnille pakolaisten vastaanoton järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin yhteensä 74,29 miljoonaa euroa, joista laskennallisina korvauksina 25,38 miljoonaa euroa. Vuoden

2011 talousarvioesityksessä laskennallisiin korvauksiin on varattu 30,37 miljoonaa euroa.

Vuodelle 2011 on osoitettu 140 000 euroa kiintiöpakolaisten laskennallisten korvausten piirissä oloajan pidentämiseen 1 päivästä syyskuuta 2011 alkaen kolmesta vuodesta neljään vuoteen. Näin ollen vuositasolla lisäyksen olisi 420 000 euroa. Jos lakia kotoutumisen edistämisestä ei muuteta ehdotetulla tavalla, tällä olisi tosiasiallisia vaikutuksia valtion menoihin vuonna 2011 yhteensä 1 146 365 euroa, vuonna 2012 yhteensä 6 677 752 euroa ja vuonna 2015 yhteensä 11 196 000 euroa.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sisäasiainministeriössä. Säädösehdotuksesta ei ole pyydetty kirjallisia lausuntoja, koska esitys perustuu valtion talousarvioon ja se on valmisteltu kiireellisenä.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011. Valtion talousarviossa vuodelle 2011 osoitettu määräraha korvausajan pidentämiseksi kiintiöpakolaisten osalta kolmesta vuodesta neljään vuoteen on tarkoitettu sovellettavaksi 1 päivästä syyskuuta 2011 alkaen.

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki tulee lain 89 §:n perusteella 86 §:ää ja 9 luku lukuun ottamatta voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011. Tässä laissa ehdotettu 45 §:n muutos tulisi siten voimaan samanaikaisesti uuden kotoutumisen edistämisestä annetun lain kanssa ja myöhemmin hyväksyttynä se korvaisi 30 päivänä joulukuuta 2010 hyväksytyt kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 45 § seuraavasti:

45 §

Laskennallinen korvaus kunnalle

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kolmen vuoden ajan 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettua pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin neljän vuoden ajalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maahanmuutto- ja eurooppaministeri *Astrid Thors*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 45 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

45 §

Laskennallinen korvaus kuntaan osoitetuista henkilöistä

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön *kuntaan osoittamisesta*, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan neljän vuoden ajan 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta *lukien*.

Ehdotus

45 §

*Laskennallinen korvaus **kunnalle***

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan *kolmen* vuoden ajan 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta. *Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin neljän vuoden ajalta.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.